

RAN-2403000502070001 / 2411001002070001
B.Sc. (NEP) (Sem. II) Examination April - 2026
VAC : Value Education in Bharatiya Knowledge System
Time: Hours]
[Total Marks: 25
સૂચના : / Instructions

- (1) ઉપરોક્ત દર્શાવેલ વિગતો ઉત્તરવહી પર અવશ્ય લખવી.
Fill up strictly the above details on your answer book.
- (2) Figures to the right indicate full marks of the question.
- (3) All questions are compulsory.

Seat No.:

Student's Signature

પ્ર. 1 MCQ (2 Marks each) (Any 5 out of 7)
(10)

- 1) જ્યારે કૂતરાઓ પીછો કરતા હતાં ત્યારે શિયાળ ક્યાં દોડી ગયું?
 - a) વનમાં
 - b) ધોબીના ઘરમાં
 - c) ખેતરમાં
 - d) ખાડામાં
- 2) વનમાં મળેલા ધૂતારાઓએ બ્રાહ્મણને કેવી રીતે છેતર્યો?
 - a) ત્રણ વખત એક જેવી વાત કરી
 - b) ભય પેદા કર્યો
 - c) વિવિધ દલીલોથી ભ્રમિત કર્યો
 - d) ધાક બતાવી
- 3) “ઉપનીષદની કથા: સત્યકામ જાબાલ”માં જાબાલા દીકરાને ગુરુધરે મોકલવામાં મોડું કેમ કરતી હતી?
 - a) ગરીબીના કારણે
 - b) દીકરાથી વિયોગ ન ગમતો હોવાથી
 - c) ભણતર પર વિશ્વાસ ન હોવાથી
 - d) ગુરુ ન મળતાં હોવાથી
- 4) “પ્રાણ જળમય છે” શબ્દસમૂહ થી શાના ઉપર ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે?
 - a) પાણી જીવન માટે અનિવાર્ય છે
 - b) પ્રાણ જીવનથી જુદું છે
 - c) જળ તત્વ વિના શરીર ટકી શકે
 - d) જીવન માત્ર શારીરિક પ્રવૃત્તિ છે
- 5) શ્વેતકેતુએ કેટલા વર્ષ સુધી ગુરુકુલમાં અભ્યાસ કર્યો?
 - a) 10 વર્ષ
 - b) 12 વર્ષ
 - c) 8 વર્ષ
 - d) 24 વર્ષ
- 6) “નાનો પ્રિન્સ - નો ફાધર” વાર્તામાં અન્ય બાળકો નાના છોકરાને કેમ ચીડવતા હતા?
 - a) તે નબળો હતો
 - b) તે અલગ દેખાતો હતો
 - c) પિતાની ઓળખ ન હોવાથી
 - d) તે ગુસ્સે થતો હતો
- 7) “સ્નાન માટેનું ગંદું પાણી નામની વાર્તા” માં સમસ્યાનું મૂળ કારણ શું હતું?
 - a) ઘોડાની હઠ
 - b) અશ્વપાલનો ગુસ્સો
 - c) રાજાનો આદેશ
 - d) ગંદું પાણી

- પ્ર. 2 (A)** “પંચતંત્રની વાર્તા: ગળીથી રંગાયેલો શિયાળ” માં ચંડરવ શિયાળની પરિસ્થિતિ, તેની ભૂખ, ભય અને પછી મળેલી તક - આ સમગ્ર ઘટનાક્રમના આધારે સંજોગો માણસ અથવા પ્રાણીના વર્તનને કેવી રીતે બદલી શકે છે તે ચર્ચા કરો.

(05)

અથવા

- (A) “ઉપનીષદની કથા: સત્યકામ જાબાલ”માં ગુરુ-શિષ્ય સંબંધનું આદર્શ સ્વરૂપ કેવી રીતે રજૂ થયું છે? (05)
ઉદાહરણો સાથે સમજાવો.

- પ્ર. 2 (B) બ્રહ્મચર્ય ‘યમ’નો સરળ અર્થ સમજાવો અને આત્મસંયમ વિદ્યાર્થી જીવનમાં કેમ જરૂરી છે તે લખો. (05)

અથવા

- (B) શૌચ અને સંતોષ નિયમ વ્યક્તિના વિચારો અને વર્તનમાં કેવી રીતે સકારાત્મક ફેરફાર લાવે છે? (05)
સમજાવો.

- પ્ર. 2 (C) નીચેનામાંથી કોઈપણ બે સુભાષિતોનું ભાષાંતર કરી સમજૂતી આપો. (05)

- 1) અયં નિજઃ પરો વેતિ ગણના લઘુચેતસામ્ ।
ઉદારચરિતાનાં તુ વસુધૈવ કુટુમ્બકમ્ ॥
- 2) ઉદ્યમેન હિ સિધ્યન્તિ કાર્યાણિ ન મનોરથૈઃ ।
ન હિ સુપ્તસ્ય સિંહસ્ય પ્રવિશન્તિ મુખે મૃગાઃ ॥
- 3) કુલસ્યાર્થે ત્યજેદેકં ગ્રામસ્યાર્થે કુલં ત્યજેત્ ।
ગ્રામં જનપદસ્યાર્થે આત્માર્થે પૃથિવીં ત્યજેત્ ॥
- 4) કઃ કાલઃ કાનિ મિત્રાણિ કો દેશઃ કૌ વ્યયાગમૌ ।
કશ્ચાહં કા ચ મે શક્તિરિતિ ચિન્ત્યં મુહુર્મુહુઃ ॥

ENGLISH VERSION

- Q. 1 MCQ (2 Marks each) (Any 5 out of 7) (10)

- 1) Where did the fox run when the dogs were chasing him?
a) In the forest b) In the washerman's house
c) In the field d) In the pit
- 2) How did the thieves in the forest deceive the Brahmin?
a) By saying the same thing three times
b) By creating fear
c) By misleading him with various arguments
d) By showing fear
- 3) In the “Upanishad story: Satyakam Jabal”, why did Jabala delay in sending her son to the Guru's house?
a) Because of poverty
b) Because she did not like being separated from her son
c) Because she did not believe in education
d) Because she could not find a Guru
- 4) What is emphasized by the phrase “Pran is watery”?
a) Water is essential for life
b) Prana is different from life
c) The body can survive without water element
d) Life is only physical activity
- 5) For how many years did Shwetaketu study in Gurukul?
a) 10 years b) 12 years
c) 8 years d) 24 years
- 6) Why did the other children tease the little boy in the story “The Little Prince -No Father”?
a) He was weak b) He looked different
c) Because his father was not known d) He used to get angry

- 7) What was the root cause of the problem in the story “The Dirty Bath Water”?
a) Horse stubbornness	b) Horseman’s anger
c) King’s order	d) Dirty water

Q. 2 (A) In “Panchatantra story: The Fox Painted with Indigo”, discuss the situation of the Chandrava fox, his hunger, fear and then the opportunity he gets – discuss how circumstances can change the behavior of a person or an animal based on this entire sequence of events. **(05)**

OR

(A) How is the ideal form of Guru-Shishya relationship presented in “Upanishad’s Story: Satyakam Jabal”? Explain with examples. **(05)**

Q. 2 (B) Explain the simple meaning of the Yama: Brahmacharya and write why self-control is necessary in a student’s life. **(05)**

OR

(B) How do the rules of Shauch and Santosh bring about positive changes in a person’s thoughts and behavior? Explain. **(05)**

Q. 2 (C) Translate and explain any two of the following Shubhashits. **(05)**

- 1) अयं निजः परो वेति गणना लघुचेतसाम् ।
उदारचरितानां तु वसुधैव कुटुम्बकम् ॥
- 2) उद्यमेन हि सिध्यन्ति कार्याणि न मनोरथैः ।
न हि सुप्तस्य सिंहस्य प्रविशन्ति मुखे मृगाः ॥
- 3) कुलस्यार्थे त्यजेदेकं ग्रामस्यार्थे कुलं त्यजेत् ।
ग्रामं जनपदस्यार्थे आत्मार्थे पृथिवीं त्यजेत् ॥
- 4) कः कालः कानि मित्राणि को देशः कौ व्ययागमौ ।
कश्चाहं का च मे शक्तिरिति चिन्त्यं मुहुर्मुहुः ॥